

ФИНАЛ

Тёрёслерё вай-хала Хёвеллё усланкă

Утă уйăхён 1-мёшёнче ЧР Министрсен Кабинечён Председателён заместителё – Чăваш Ен Пуслăхён Администрацийён ертўси Юрий Васильев Патăрьел районёнче пулчё. Республикăри çамрăк армеецсен юхăмён «Зарница» тата «Орленок» 48-мёш финал ваййисене хупнă саманта хутшăнчё.

— Э сир Чăваш фёршывён, Раçсейён шанчăкё тата пуласлăхё. Фёршыв сирёплёхё – çамрăксем, вайлă та асла ситёнекен çамрăк ару, – терё Юрия Егорович хастарсене ыра сунса.
«Патăрьел сёрё сиче «Зарница» тата «Орленок» республика ваййисем епле иртёç-ши? Районти амартура хамар шул чысне тивёслипех хутёлерёмёр. Пёрремёш вырăна тухрăмър. Финалта тата йывартарах пуласси куçкёретех. Унта хастар та пултаруллă ача нумай пухăнать. Апла-и, капла-и – пур пёрех пирён хамара катартмал-

лах. Сăмах паратпър, эфир район, шул чысне тивёслипех хутёлёмёр. Чупас-так – пуринчен хытарах, сикес-тёк – тантăшсенчен сўллёрех, юрлас-так – ытисенчен усçанрах, стройпа утас-так – пуринчен хитререх утасчё. Ахальтен-им, кунран кун туптарамър хамар асталăха. Уроксем хыççан та, каникулта та тренировкăсем иртрёç. Хамартан сирёп ыйтма хăнăхнăскерсем вёренўре те лайăх палăсемпе ёлкёрсе пыратпър. Кашни çамрăк çарçă паян таван тавралăх, фёршыв историне, мăн асаттесемпе кукаçисен паттарла ёçёсене лайăх пёлнипе савантарать. Республика финал ваййисене

хутшăнасси вара хай çав тери пысăк парне. Унта кайса курнине, тантăшсемпе вай виçнине, паллашу каçёсене, кавайт умёнчи каласусене тата мёнпе танлаштарма пулать-ши?! Курса тарър, финалта «Зарница» ушканта пёрремёшсем пулатпарах», – тенё Шамършă районёнчи Карапай Шамършă шулён хастар вёренекенёсем кашни тренировкăрах.

Кашни кун ача-пăча сасси кёрлерё таврара. Самантра ўссе ларнă палатка хули чăваш ачисен ыра йăли-йёркисем сўнменнине, вёсем тата та сёне вай илсе аталаннине палартрё.

Çар тумё тăхăннă çакан чухлё çам-

рăка харăсах хулан нихаш урамёнче те курайрас сук. Кунта вара «матроссем», «летчиксем», «пограничниксем»...

«Туслăх пёрлехре палăрать», – теççё. Çак калараш пёлтерёшё уйрăмах вай-асенче палăрать. Амартура Шамършăсем, чан та, пёрремёш вырăна тухрёç. Вёсен отрячё пёр чамър пек пулса пётём конкурсра лайăх катартусемпе савантарчё. Кашниех амартăва тухнă юлташёшён сунса тачё, вай-хават пама пулашрё. Сёнтерў патне хавартрах ситме антăлтарчё.

Элиза ВАЛАНС.

Тема тасамё 5-мёш стр.

Хаклă вулакансем!

«Хыпар» Издательство сурчён кăларамёсене II сур сұлшăн сырăнма ёлкёреймерёр пулсан – ан пашърханър. Утă июль/ уйăхён 25-мёшёччен сырăнсан вёсене сурла август/ уйăхёнчен илсе тăма пуслатър.

«Тантăш» хаçата – 218,20 тенкёпе, «Тетте» журнала – 121 тенкёпе, «Самант» журнала 152,45 тенкёпе

кашни почта уйрăмёнче сырăнтараççё. «Советская Чувашия» киоскёсенче тата редакцире – йўнёрех те.

«ЦӖНӖ ХУМ» ЧЫСЛАВӖ

Иртнӗ эрнере Чӑваш Республикин культура, национальноҫсен еҫсен тата архив еҫен министерстви, Чӑваш наци конгресӗ тата чӑваш ачисен «Тантӑш» хаҫат редакцийӗ ирттерекен Чӑваш Республикинче Еҫ ҫыннин ҫулталӑкне халалланӑ ҫамраҫ чӑваш ҫыравҫемпе ўнерҫен регионсен хушшинчи «ЦӖнӗ хум» пултарулаҫ конкурсӗн чыславӖ иртрӗ. Вӑл наци вулавӑшӗнче пулчӗ. Чыслава конкурс ҫентерҫисемпе призерсем тата номинантсем, вӗсен учителӗсем, ашшӗ-амӑшӗ пуханчӗс.

Пултарулаҫ уявӗнче Чӑваш наци конгресӗн президенчӗ Николай Угаслов, Чӑваш Республикин культура министрӗн сӑмӗ Вячеслав Оринов, чӑваш халӑх поэчӗ Юрий Семенер, Василий Кервен поэт, Людмила Балтаева ал еҫ асти, Чӑваш Республикин тава тивӗслӗ учителӗсем Юлия Анисимовапа ҫак йӗркесен авторӗ чи лайӑх хайлав автор ҫентерҫисене тата вӗсен вӗрентекенӗсене дипломсемпе тата хаҫла парнесемпе чысларӗс. Александр Хучаш юрӑс тата Александр Никифоров куҫ ултавҫин фокус мыскарисем уява илем кӗчӗс. Конкурса йӗркелекенсем «ЦӖнӗ хума» малашне те ирттермелле тесе палӑртса хӑварчӗс.

Геронтий НИКИФОРОВ,
конкурс йӗркелӱҫи тата жюри пайташӗ.
СӐНҪКЕРЧӖКРЕ: чыслава пуханнисен ушкӑнӗ.

Хӗвел ҫентерчӗ!

Ыран мечӗк хӑвалатпӑр

Ача-пӑча тени ывӑннине пӗлмест ҫав. Каникулта мӗнпе кӑна кӑсӑкланмаҫҫӗ-ши вӗсем? Мечӗк хыҫҫӑн чупаҫҫӗ, велосипедпа яраҫаҫҫӗ, спорт ӑмӑртавӗ ирттересҫӗ, ял халӑхӗ валли концерт лартаҫҫӗ, пулла ҫӳресҫӗ, шывра ҫӑмӑлтатаҫҫӗ... Ҫапах та килтисене пулашма вӑхӑт тупаҫсах. Алла кенеке, хаҫат-журнал тытма та кӑмӑллаҫҫӗ.

Вӑрнар районӗнчи Ярмушка ҫулӗн пиллӗкмӗш класӗнчен вӗренсе тухнӑ ҫамраҫсем те пӗрпӗринпе тӗл пулса вӑхӑта хавасла ирттерме хӑй хыҫеҫӗ. Паян та пӗрлех вӗсем. Ҫапла шӑкӑл-шӑкӑл калаҫса, вӗренӱ вӑхӑтӗнчи самантсене аса илсе кун каҫ еннелле сулаҫнин сиссе те юлаймарӗс.

– Ай-ай! Хӗвел сукмакӗ ҫине пӗлӗт катрамланса хӑпарчӗ, – терӗ хӗрачасенчен пӗри.

– Аҫта? – кӑсӑкланчӗ ыттисем.

– Авӑ, сылтӑм енчи пӗлӗтӗлле пӑхса-мӑр.

– Чӑнах-ҫке. Кӑвак пӗлӗт тӗнче илемне хӑй хыҫне тӗплӗн пытарма тӑрашнӑн систермесӗр, ерипен сӑтӑ тӳпенелле кармашат. Хӗвелӗ пурпӗрех хӑй сӑтинчен пӑранмасть. Анат, анат... Темшӗн вӑл паян ҫӑкӑт кӑшалӗ пек пӗчӗккӗ мар, ялӑкшса та сулалмасть. Ун ҫине темӗн чухлӗ пӑхсан та куҫ йӑмӑхмасть. Ытама

кӗми глобус пек туйӑнать, – терӗ тепри.

Арҫын ачасем аллисене хӗвел кура-накан ыраҫа тӑсрӗс.

– Ан васка, хӗвел, кӑшт кансам, – терӗс хаваслан.

Ытамалла мар ўкерчӗк. Хӗвел арҫын ачасен алли ҫинче каннӑн туйӑнать аякран... Вӑхӑт кӑшт ҫес иртрӗ, вӑй илчӗ хӗвел. Вӑл мӑнаҫлан малалла шума тытӑнчӗ: анат, анат... Кӑвак пӗлӗт катрамӗ вӑл ҫывхарасса ҫес кӗтнӗ тейӗн, ӑна ваштах хупласа хучӗ. Тавралӑх тӗксӗмлӗнчӗ.

– Шел, хӗвел пӗлӗт ҫине ларчӗ. Сума-ра пулӗ ку. Ыран футболла ылаймаст-пӑр ӗнтӗ, – кулянчӗ арҫын ачасем.

– Ан васкар-ха ун пек шухӑшлама, – пӗлчӗс вӗсене хӗрачасем.

Тӗлӗнтермӗш. Шӗл-кӑварла хӗвел пӗлӗте виҫӗ тӗлтен шӑтарна та каллех ачасем ҫине йӑл! кулса пӑхрӗ. Пӗр харӑс виҫӗ хӗвел тейӗн. «Ан кулянар,

ыран каллех сирӗнпе ылайма тухатӑп», – тенӗх туйӑнчӗ.

Ҫапах кӑвак пӗлӗт хӗвеле пытарса хума хал ҫитереймерӗ. Лешӗ ҫиеле ишсе тухрӗ-тухрех. Авӑ, епле ылтан панулми евӗр ҫаканса тӑрат.

– Куртӑр-и, хӗвел ҫентерчӗ! Хӑйне курчӑр тесе авӑ, ҫап-ҫавракан ҫаканса тӑрат. Алла пулсан ыран уяр ҫанталӑ-

ках пулат, – пӗр-пӗрне пӗлсех пулрӗс арҫын ачасем.

...Шкул стадионӗнчен хавас кӑмӑлла саланчӗ туслӑ та кӑмӑлла класс. Ыранхи куна та хавасла та тухӑсла ирттерме палӑтрӗс.

Элиза ВАЛАНС.

Вӑрнар районӗ,
Ярмушка.

<p>Тантăш чӑваш ачисен хаҫатӗ</p> <p>● УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ Чӑваш Республикин Информаци политикин тата массӑлла коммуникаҫсен министрствин, Чӑваш Республикин Информаци политикин тата массӑлла коммуникаҫсен министрствин «Хыпар» Издательство сурчӗ» Чӑваш Республикин хӑй тытӑмлӑ учреждениӗ.</p> <p>● ХАҪАТ ИНДЕКСӖ: 54802 - (сур сула) - Чӑваш Республикинче</p>	<p>● Редакципе издатель адресӗ: 428019, Чӑваш Республики, Шупашкар хули, И. Яковлев пр., 13.</p> <p>● «Хыпар» Издательство сурчӗ» АУ техника центрӗнче калапланӑ. «Чувашия» ИПК» АО типографийӗнче пичетленӗ. 428019, Чӑваш Республики, Шупашкар хули, И. Яковлев пр., 13.</p> <p>● «ЧУВАШИЯ» ИПК» ДИРЕКТОРӖ: Тел.: 64-24-01</p>	<p>● ДИРЕКТОР - ТӢП РЕДАКТОР М.М.АРЛАНОВ</p> <p>● ТЕЛЕФОНСЕМ директор-тӗп редактор: 56-00-67 тата юнкорсемпе еҫлекен пай: 28-83-86 редактор, ҫырусемпе 28-85-69 шкул ачисен пайӗ: 28-11-80 спорт тата экологи пайӗ: 28-83-89 право, кӑмӑл-сипет пайӗ: 28-83-89 факс: (8352) 28-83-70 бухгалтери: 28-83-64</p>	<p>● РЕДАКТОР В.ФЕДОРОВ</p> <p>● НОМЕР ВУЛАВҪИ Л.ПЕТРОВА</p> <p>● КАЛАПЛАВҪА Н.ПЕТРОВА</p> <p>● ЭЛЕКТРОН АДРЕС: e-mail: tantas@list.ru</p>	<p>● ТИРАЖ 1278 экз.</p> <p>● ЗАКАЗ № 2322 Пичете утӑ уйӑхӗн 6-мӗшӗнче алӑ пуснӑ.</p> <p>● ПИРӖН САЙТ: www.hypar.ru</p>	<p>Газета «Тантӑш» («Ровесник») зарегистрирована Управлением Федеральной службы по надзору в сфере связи, информационных технологий и массовых коммуникаций (Роскомнадзор) – свидетельство о регистрации СМИ ПИ № ТУ21-00306 от 10.12.13 г.</p> <p>Ⓟ паллапа реклама материалӗсене палӑртнӑ</p> <p>Пичете графика 15 сехетре алӑ пусмалла, 14 сехет те 00 минутра алӑ пуснӑ.</p>
---	--	--	---	---	--

Кану лагерён хаваслá саманчёсем

Хёвёллэ те áшá су кунёсем ситсенех шулсенче канупа сывлáха сирёплетмелли лагерьсем ачасене йышáнма тытáнчёс. Шомик шулёнче вёренекенсем те сáк ырлáхпа чунтан киленчёс. Пусламáш класри 30 ача суллахи каникулáн пёр пайне усáллáн ирттерчё.

— Кану лагерён программи ытти сулсенчи пекхетёрлэ мероприятипе пуян пулчё. Кёсён класра вёренекенсен «Непоседы» отрячё йёркеленчё. Лагерь усáлнá кун ачасемпе хáйсене мёнле тытмалли синчен инструктаж ирттертёмёр. Вёсен йывáрáшёпе суллёшне висрёмёр – сáкна эпир лагерён пёрремёш тата юлашки кунёсенче тáватпáр. Канакансемшён те ку интереслэ. Ачасене хáйсенче мён улшáнни питех те кáсáклáске. Лагерьте кулмалли-вылямалли

самантсемсёр пусне пёлёве вáйá урлá та тарáнлататпáр. Сáмахран, «Теремок» халапра пушар хáрушсáрлáхён правилисене кáтартрамáр. Сул-йёр правилисем тáрáх та викторина ирттертёмёр. Саврáнáсулáха, хáвáртлáха, вáй-хала аталантаракан вáйá та чылай пулчё. Унсáр пусне шул тавралáхне тирпей-илем кúnё сёре хутшáнтáмáр, сўп-сáп пустарса тасатрáмáр. Экскурсиясемпе конкурссем те иртрёс. «Суллахи сукмакпа» сўт сáнталáк экскурсийёнче ачасем таврари илемлэ вырáнсемпе

киленчёс кáна мар, сáк темáпа ваттисен сáмахёсене те аса илчёс. Атáл хёрринче те чылай пулатпáр эпир – усá сывлáшра вáйá выляние мён ситтёр? – каласа пачё лагерь воспитателё Раиса Алексеевна Козлова.

Ирхи сáкáр сехет сўрáра пустарáнассё те вёренекенсем кáнтáрла иртсен икё сехет сўрáра килёсене таврáнассё. Лагерь кунё линейкáран, гимнастика тунинчен пусланать, ун хыссáн – ирхи апат. Кайран Татьяна Дмитриевна Спиридоновáпа Ольга Анатольевна

Потрясилова тата Раиса Алексеевна Козлова воспитательсем ачасене мероприятисене хутшáнтарассё, вáйá-конкурс йёркелессё. Хáш чухне арсын ачасемпе хёрачасем хáйсем те сёнусем парассё – кáмáла каякан тупáшáва суйласа илессё.

Лагерён юлашки кунёнче вара шáпáрлансене кётмен парнепе савáнтарнá. Кашниех пёчёк парнене тивёснё сáк кун. Кану лагерён асамлá та хаваслá саманчёсене малашне те йáл кулáпа аса илчё вёсем.

Ертýсё пулмах суралнá тейён

Сáкáрмёш класран вёренсе тухнá Ирина Степанова питё тáрáшуллá. Сáкна вёренекенсем те палáртассё. Áста кáна ситмест-ши вáл? Миссе тупáшура áмáртса шул чысне хўтёлемен-ши? Тантáшёсемшён вáл – ырá тёллех, амáшёшён – савáнáс. Ирина класра кáна мар, ушкáнпа тупáшакан ытти конкурс-вáйáра та командир тивёсёсене яваплáха туйса пурнáслать.

— Ыттисене ертсе пыма йывáр мар-и? – кáсáклáнтáм эпё.
– Малтанах шикленеретчё, паллах. Яваплá ёс вёт-ха вáл. Халё пётёмпех йёркеллэ пулса пырать. Акá кáсáл «Зарница» сáрпа спорт вáй-иисене класри хёрачасемпе хастар хутшáнтáмáр. Эпё – командир. Ыттисене мён те пулин хушма, командáсене тёрёс те пурте илтмелле калама физкультура учителё Николай Иванович Зайцев вёрентрё.

«Зарницáра» эпир ушкáнсенчен иккёмёш тупáшрáмáр. «Хёрачасен батальонё», – терёс пире шўтлесе сержантсем. Малти вырáна тухаймарáмáр пулсан та кулянмарáмáр. Хамáра тивёслипех кáтартинне чылайáшё палáртни хавхалантарчё пире. Тепёр сул малтисен йышне кёретпёрех, – пулчё хурав.

– Хастарлáхпа хáюлáх суралсанах пулнá-и санра? Е кайран аталаннá?

– Манáн характер анненни пек тессё. Áна Салампи Алексеевна тесе чёнессё. Чáн-чáн чáваш ячёпе палáраканскер пур енёпе те маттур. Анне маншáн – тёллех. Эпё унпа кáмáл-туйáм тёллешёнчен пёр еврёлрех пулнишён чунтан савáнатáп, – йáл кулать Ирина.

Спортра хастарскёре вёренýри ситёнёвёсемшён те мухтамалáх пур. Áс-хакáлла сыйáннá кашни конкурс-викторинáна Ирина хапáлласах хутшáнать. Уйрáмах математика, хими, литература кáсáклáнтарать áна. Акá нумай пулмасть сáк тáрáхри Калайкасси шулёнче áс-хакáл конкурсё иртнё. Тёрлэ шултан пустарáннá унта ачасем. Шомик шулёнчи сáкáрмёш классем те

хутшáннá тупáшáва. Вёсен командирё кам пулнá тетёр? Паллах, Ирина. Маттурсем 2-мёш вырáн йышáннá.

Шул ачисен хушшинче сулсерен иртекен «Экселсиор» áслáлáхпа практика конференцийёсенче те тáтáшах палáрать пултарулласкер. Кáсáл Ирина Рассейри паллá хёрарам математик Софья Ковалевская пирки тёрчесе хатёрленё ёсе áнáслáн хўтёленё.

– Цифрáсен тёнчи шула сўреме пусласанах илёртме тытáнчё. Задачáсене сáмáллáнах шутлатáп, кáт-кáсраххисен тупсáмёсене те тупатáп, – хáпартланса каласрё юратнá предмечё синчен хёрача.

Вёренекенсем Иринáн сивёч áсне кáна мар, ёсченлэхне те палáртмасáр хáвармарёс.

– Ирина шулти практикáна кашни кун сўрерё. Шул пахчинчи, таврашёнчи ёсене кáмáлтан тáрáшса тата тёллэн пурнáслать вáл. Ячёшён ёслесси, чёеленесси йáлара сук унáн, – тет физкультура вёренекенё.
– Ёс практики 16 кун пычё. Унта класпа сўрерёмёр, туслáн ёслерёмёр. Пахча симёс лартнá йáрансене сўмласа кáпклатрáмáр, шáвартáмáр. Чечёксене те тимлэх уйáртáмáр, – терё Ирина.

– Чун киленчёс пур-и? Áна мёнре тупрáн эсё?
– Апат-симёс янтáлама питё кáмáллáтáп. Сáкна кёсён класра вёреннё чухне туйса илтём. Виссёмёш класра пёрремёш хут анне мана яшка пёсёрме вёрентрё. Вáрттáнлáхсене те усá пачё. Кáшт вáхáт иртсен хам тёллёнех апат хатёрлеме хáнáхрám. Пусласа шáккалатран янтáланá кукальпе хáналарáм килтисене. Юратса сáйланчёс вёсем, мухтарёс. Ма-

лашне те кухнáра тáрáшрám. Французла хатёрленё сёрулми тата шáккалат кексё – килёшессё. Вёсем áнáслá пулассё манáн.

Тата вётё шáрсапа тёрлэ ўкерчёк тёрлетёп. Ытларах пейзажсем сáнарлама кáмáллáтáп. Пушá вáхáт тупáнсан алла йёппе сип тытса алсиш-нуски сыхатáп, – пёлтерчё áста алáллáскер.

«Тантáш» тусёсене Ирина тáрáшуллá пулма, яланах малалла талпáнма, тёллевсене пурнáслáма áнáсу сунать.

– Мён те пулин áнáслá пулса тухмасан та пус усмалла мар, тепёр чухне ситёнý пулатех, – терё вáл.

Ирина ЦАРЫГИНА.

Муркаш районё,
Шомик шулэ.

◦ Чăваш Ен Пуçлăхĕн Администрациĕн ертÿçи Юрий Васильев çамрăксене саламлать.

Тĕрĕслерĕ вăй-хала Хĕвеллĕ уçланкă

Карапай Шăмăршă хастарĕсем хăйсен ситĕнĕвĕшĕн уйрăмах школ директорне, ОБЖ пултаруллă вĕренекенне Юрий Федорович Ермолаева тав сăмахĕ каларĕç.

– Юрий Федорович пултаруллă сын. Ялшăн, районшăн, республикăшăн тăрăшаканскер. Кирек кама та хавхалантарма пĕлет. Çав вăхăтрах сирĕп ыйтат. Унсăрăн ситĕнÿ пулмасса хамăр та пĕлетпĕр. Пирĕн ситĕнÿре тутлă апат пĕçерекен Галина Васильевна Кузьминапа Регина Станиславовна Медведеван, вĕсен пулăшуçисен Даша Макаровăпа Аня Лаврентьеван тÿпи те пур. Вутă-шанкăпа тивĕçтерсе тăракан Костя Львов, Петя Мамонтов, Антон Гаврилов та ыра сăмаха тивĕç. Хуран айĕнче хĕрÿ сулăма пула ташласа пиçекен яшкана, шарккăва сисе тăранмалла мар тутлă янтăларĕç. Çак ушкăн кулленех сĕтеле техĕмлĕ апатпа тултарчĕ. Тутлă синĕренех ситĕнÿ еннелле пĕтĕм вăя пухса ăнтăлтăмăр, – терĕç вĕсем.

Директорăн воспитани енĕпе ёçлекен çумĕ Татьяна Александровна Степановăпа социаллă педагог Вероника Лазаревна Филиппова та савăнăçĕсене пытараймарĕç.

– Кăçалхипе çак ăмăрту 48-мĕш хут иртрĕ. Çак тапхăрта пирĕн школ çарпа спорт вăййине кашнинчех хутшăннă. Малти вунă ушкăнсен йышне лекме пултарнă. Юлашки виçĕ султа сĕнтерÿçĕсен йышĕнче пултăмăр. Кăçал вара хавхаланăвĕ тата та виçĕсĕр! Эпир – пĕрремĕшсем! Конкурса Патăрьелсемпе тупăшрăмăр темелле. Мĕнле кĕрешрĕн – çавăн пек кăтарту. Кунта никамăн та такам килсе пулăшасса кĕтмелли çук. Хăв вайна, пĕлĕве, отряд сирĕплĕхне сĕç шанмалла. Юлашкинчен «Командир малта пырат» конкурс пирĕншĕн чи пĕлтерĕшли пулчĕ. Денис Ермолаев жюри умĕнче утса 2-мĕш вырăна тухрĕ! Çакă пуришĕн те калама çук пысăк савăнăç пулчĕ. Денис пур сĕрте те маттур. Вĕренÿ отличникĕ, спорт тусĕ. Ахальтен мар ёнтĕ пурнăçне çарпа сыхăнтарасшăн, – хăпартланчĕç учительсем те.

Чăн та, ушкăнри çамрăксем пурте хастар. Саккăрмĕш класран ăнăçлă вĕренсе тухнă Кирилл Степанов... Пĕлтĕр хăйсен үсĕмĕсен хушшинче йĕлтĕрпе чупса «Чăваш Республикин чемпионĕ» ята тивĕçнĕ. Дзюдо, самбо вăййисенче те хастарлăхĕпе пĕрре мар палăрнă. Спортсăр пĕр кун та пурăнаймасть вăл.

Дима Лаврентьев... Финал вăййине кайма вăхăт ситнĕ чухне ушкăнри пĕр ача чирлесе ўкнĕ. Димăна йыхрав тунă. Пур сĕрте те сатурлăхĕпе палăракан, нихăçан мухтанма, каплайманма, курнăçланма юратман арсын ача тусĕсене йывăрлăхра пăрахман, вĕсемпе пĕрле Патăрьел тăрăхне васканă.

Вĕсенче – Раççей пуласлăхĕ

Куславка районĕнчи Аслă Куснар школĕн хастарĕсем сĕнтерÿçĕсен йышне лекеймерĕç пулин те, пуçсене усмарĕç.

– Паллах, пурте сĕнтерÿçĕсем пулаймĕç. Вайă саккунĕ çапла-çке. Чи кирли ачасен туслăхне сирĕплетесси. Пĕр-пĕриншĕн, пурте пĕриншĕн тăрас туйăма вайлăрах аталантарасси, ушкăнлăха сирĕплетесси – тĕп тĕллевсенчен пĕри. Çапах та ăмăртусен сывлăшĕ, илемлĕхĕ, хастарлăхĕ, палатка пурнăçĕ, хуранри яшка-шарккăвĕн тутлă тутти кашни çарçăн чунне ёмĕрлĕхех кĕрсе юлчĕ. Çук, кунта сĕнтерейменнĕшĕн пуçа усмастпăр. Паянхи кунпа сĕç пурăнмастпăр-çке. Çапах та пирĕн пĕчĕк школăн хастарĕсем районта пĕрремĕш вырăна тухни кăмăла сĕклет. Сăмахран, ёнерхи çарçăсен йышĕнчи качçăсем – паян курсантсем. Пурнăçĕсене çарпа сыхăнтарас тĕллевлисем паянхи ăрура та пур. Çак пуян та чечекленекен сĕр синче савнашкăл хастарсем ситĕннĕрен манаçланатпăр сĕç.

Вĕсенче чăваш тата Раççей пуласлăхне, шанăçне, тĕрекне курса савăнатпăр мар-и? Çапла вĕсем вайлă, ăслă, пăравур, савăнăçуллă пулнине курма питĕ хавас. Эпир авă, сĕнтерÿçĕ ушкăнпа Карапай Шăмăршăсемпе сывăх туслашрăмăр. Малашне те туслă сыхăнăва аталантарас тĕллевлĕ эпир, – терĕ ОБЖ вĕренекенĕ Александр Анатольевич Михайлов.

Отряд командирĕ Максим Гаврилов – мал ёмĕтлĕ çамрăк. Унăн пултарулăхĕ пур енлĕ. Патăрьел тăрăхнĕче асра юлмалли самантсем тем чухлех пулчĕç уншăн. Ытти район ачисемпе паллашса пĕр чĕлхе тупрĕ, пултарулăхĕсемпе паллашрĕ.

Хамăр ситĕнÿпе кăмăллă

Канаш районĕнчи Раççей Геройĕ Н. Ф. Гаврилов ячĕллĕ Янкăлч школĕн çамрăкĕсем «Зарницăра» виçĕмĕш вырăна тухрĕç. Ытти сулсенче те вĕсем сĕнтерÿ картлашки сине пĕрре мар хăпарнă.

– Кăçалхи ситĕнÿпе те кăмăллă эпир. Пĕрремĕш

кунхинех хăш отряд вайли курăнчĕ. Шăмăршă районĕнчи Карапай Шăмăршăсем, Патăрьел районĕнчи Патăрьелĕнчи 1-мĕш школ, Сĕрпÿ районĕнчи Сĕрпÿ хулин ачисем... Çак виçĕ ушкăн хыççăн эпир пырат-тăмăр. Шăп юлашки кунхи конкурса пирĕн сине телей савăнса пăхрĕ. Эпир виçĕмĕш вырăна тухма пултаратăмăр! – хăпартланчĕ школ директорĕ Светлана Станиславовна Васильева. – Палăртма кăмăллă, пирĕн школтан вĕренсе тухнисем чылайăшĕ çар пурнăçне суйланă. Малашне те суйлĕç. Мĕншĕн тесен вĕсем «Зарницăпа» «Орленок» çарпа спорт вăййисен школĕ витĕр тухнă. Эпир, Канашсем, çак вайăсемсĕр пурăнма пултараймастпăр. Кашни конкурс вăхăтĕнче: «Маттур!» «Хăвăртрах! Хăвăртрах!» «Ур-р-ра!» тенĕ сасăсем тавралла илтĕнсе сĕç тăчĕç. Ара, кашниех хăйĕн отрячĕшĕн пашăрханать-çке. Хамăр та савсен йышĕнчех пултăмăр. Вĕренекенсене кашни утăмрах хавхалантаратăмăр.

Элиза ВАЛАНС.

◦ Яш та чипер çамрăк çарçăсем.

Сĕнтерÿçĕсем

Пĕтĕм йывăрлăха хыçа хăварса мала тухнисене палăртма питех те кăмăллă. «Зарница» ушкăнра ситĕнÿ картлашки сине çак школсем хăпарчĕç.

1. Шăмăршă районĕ, Карапай Шăмăршă школĕ. 2. Патăрьел районĕнчи Патăрьелĕнчи 1-мĕш школ. 3. Канаш районĕнчи Раççей Геройĕ Н. Ф. Гаврилов ячĕллĕ Янкăлч школĕ.

«Орленок» сĕнтерÿçĕсем: 1. Патăрьел районĕнчи Патăрьелĕнчи 1-мĕш школ. 2. М. В. Силантьев ячĕллĕ Сĕрпÿри 1-мĕш школ. 3. Шупашкар районĕнчи Тренккасси школĕ.

Çарпа патриот клубĕсем: Патăрьел районĕнчи Патăрьелĕнчи 2-мĕш школ. 2. Шăмăршă районĕнчи Шăмăршă школĕ. 3. Муркаш районĕнчи Муркаш школĕ.

Кадетсем: 1. Шăмăршă районĕнчи Шăмăршă школĕ. 2. Патшалăх службипе управленийĕн Канаш лицейĕ. 3. Шупашкарти А. В. Кочетов ячĕллĕ кадет школĕ.

Вăтам професси паракан ушкăнсем: 1. Сĕнтĕрвăрри районĕнчи Сĕнтĕрвăрри технологи техникумĕ. 2. Патăрьел районĕнчи Патăрьелĕнчи агропромышленность техникумĕ. 3. Шупашкарти Н. В. Никольский ячĕллĕ професси колледжĕ.

Чӱвӱш мунчин йӱли- йӱрки

Этем пурӱсӱнче пӱчӱк уявсем те йышлӱ. Вӱсенчен пӱри – пӱтӱм кил-йышпа мунча хутса кӱни. Вӱри мунча – килти сыватмӱш, ыт-пӱрен чир-чӱре хӱптӱрлесе кӱлармалли хӱватлӱ эмел. Шел пулин те, чӱвӱш мунчин йӱли-йӱркине хальлӱхе сахал тӱпӱненӱ. Юлашки вӱхӱтра тата чӱвӱшем вырӱсланса пыни палӱра пусларӱ. Мунчаран чӱвӱнса тухакана вырӱсла каларӱшемпе ырӱ сунни ыларӱх курӱнать. Чӱвӱш хальх сӱмахлӱхӱнче вара илемлӱ те янӱравлӱ мунча такмакӱсем, ырӱ сунса каланисем сахал мар. Ёлӱкрен пыракан мунча йӱли-мешехисене шыраса тупса вӱсемпе хӱвӱртрах уса курма пусласан мӱн тери аван пулмалла.

Вӱри мунча йӱли-мешехи йӱхтӱшмӱрсен ӱлӱкех пулнӱ. Пӱлхарпа Сӱвар хулисӱнче вӱри шывпа вӱри тӱтӱм чупмалла тунӱ мунча никӱсӱсем паянхи кунчченех упранса юлнӱ. Чӱвӱш халь те мунча сӱвӱрма пит ӱста.

Мунча техӱмӱ лапка сӱнче пӱсӱ вӱри, сывлӱшӱ сӱмӱл чухне килет. Апла пултӱр тесен кӱмакин чулне суйлама, вуттине хутма, милӱкне сӱмсетме, имсамне хатӱрлеме пӱлес пулат. Ку вара – пысӱк ӱсталах. Вӱри мунча – ыт-пӱрен чир-чӱре хӱптӱрлесе кӱлармалли хӱватлӱ эмел. Кирӱк-сӱрӱк, сӱпан-юхан, кӱсен-хӱсен, ыслӱк-пӱслӱк, какрӱш-макрӱш тата тем тӱрлӱ пӱсташ, суракан, туртакан, хӱсекен чир-чӱр йывӱс-курӱкпа, тӱварпа-шывпа имлесен юсанащӱ. Чӱвӱш сӱрӱнчи кирек хӱш курӱк, йывӱс, сӱлсӱ, сӱмӱс усӱллӱ. Йӱмра мунчи пит тутлӱ, ӱвӱс мунчи пит тутлӱ, сӱка мунчи тата та аванрах та, пит сахал. Юман мунчи йӱсӱ пулат. Шурӱ тата хура мунчасем пуласщӱ.

Чӱвӱш хӱйӱн мунчине пурӱнмалли суртран айккинерех лартнӱ. В.К.Магницкий тӱпчӱвсӱ сӱрӱнчен сӱк паллӱ: тури енчи чӱвӱшен ылӱпе те вӱл 2-3 анчах пулнӱ. Сӱк тӱрӱхри ылӱсенче анатрисемпе танлаштарсан хушалӱх шучӱ сахалрах. Юханшыв е сӱлкус таврашӱнче темисӱ сӱмӱн пӱрле пӱр сӱр мунча пулнӱ.

Ытлӱ-ситлӱ пурӱнакан хресченсем пӱренерен купаласа мунча ӱсталанӱ. Анат енчи чӱвӱшсен вӱл нумайрах пулнӱ. Сӱмне пӱлтӱрне те туса хунӱ. Мунчапа лупас ай анкартинче пӱр-пӱринчен уйрӱм ларащӱ. Ёлӱкхи мунчасен кӱмаки урай варринче вырнаснӱ. Хура мунчан тӱтӱмӱ шала тухать, сӱвӱнпа алака уса хутмалла. Кайран вара, хутса пӱтернӱ хысӱн алакне лайӱххӱн хупмалла, унсӱрӱн ӱшши тухса каят. Чӱвӱшем эрнесерен чӱтма сӱк вӱри мунчара икӱ милӱкпе тӱрса сӱпӱннӱ.

Пӱчӱк ачана шыва кӱртнӱ чухне калакан сӱмахсем:

«Чӱп-чӱп-чӱп... Хӱмпа пек хӱпар, сӱлсӱ пек сарӱл, шыв пек таса, пуян пул».

*Пӱйти-шӱрки чул сине,
Лӱппи-лаппи лапка айне,
Шалча пек тӱрӱ пул,
Хӱмпа пек час хӱпар!
Лӱппи-лаппи лапка айне,
Чӱн чиперри ман Тасука.
Сӱппи-сӱпне сӱп кутне,
Кӱмпа пек хӱпар.
Сӱмарта пек чӱмӱр пул,
Юман пек ширӱп пул,
Хурӱн пек ыштка пул.*

«Чӱп-чӱп-чӱп... Хӱмпа пек хӱпар, сӱлсӱ пек сарӱл, шыв пек таса, пуян пул».

Мунча кӱрекене, мунчаран сӱвӱнса тухакана ырӱ сунса калакан сӱмахсем, мунчаран сӱвӱнса тухакан мунча пирки каланӱ сӱмахсем

/Кивӱ Арланкасси, Сӱнӱ Арланкасси, Энтепе ылӱсенче пурӱнакан сынсенчен ыйтса пӱлнӱ/

Мунча ӱшши тутлӱ пултӱр! – Кил мунчана. Эс калашле тутлӱ пултӱр.

Мунчари чул тутлӱ.

Мунчи вӱри пултӱр.

Мунчи тутлӱ пултӱр.

Мунча ӱшши перекетлӱ пултӱр.

Сывлӱхлӱ пул, пархатар кур.

Мунчара пухнӱ хӱват пурнӱс тӱршӱпех пултӱр.

ӱшши тутлӱ пултӱр!

Мунчи кӱленче, милӱкӱ пурсӱн чулӱ мерчен, ӱшши шерпет пултӱр!

Мунча питӱ вӱри пулчӱ, ӱшши нумай пулчӱ, ылӱпе кӱрсен те ситмелле.

Мунча хутаканӱн сывлӱхӱ пултӱр, мунчи питӱ лайӱх пулчӱ.

ӱшши лайӱх пулчӱ, милӱкӱ сиплӱ пулчӱ.

ӱшши нумай пулчӱ, сӱн-сӱрӱм сӱмсӱлсе кайрӱ.

Мунча кӱлли

Мунчи кӱленче, милӱкӱ пурсӱн, чулӱ мерчен, ӱшши шерпет пек пултӱр; тутли шала, йӱсӱ тула пултӱр!

Мунча парни

Ача суратсан ача суратакан ача парни парса тухать.

Пӱр-пӱр тӱвӱ тухса тӱрленмесен вутран кайнӱ тесе мунча кӱмакине сӱллӱ турпаспа мунча парни пӱрахащӱ.

Мунча кӱме милӱк хатӱрлесси

Хӱл касма хатӱрленӱ типӱтнӱ милӱке малтан сивӱ шыва 10-20 минутлӱха ярса хумалла, кайран 1-3 минутлӱха ӱшӱ шыва чиксе илмелле. Сиплӱ милӱкпе пӱччен те сӱпӱнпа пулат. Лапка сӱнче выртакана тепӱр сӱн сӱпӱсан тата меллӱрех. Милӱке алса тӱхӱнса сӱпӱнсан алла пӱсертесрен сыхланма пулат. Милӱкпе сӱпӱнни питӱ усӱллӱ тетпӱр, сӱв вӱхӱтрах тӱрлӱ чирпе аптӱракансене /чӱре чирӱ, юн пусӱмӱ ыснӱ тата ытти те/ милӱкпе сӱпӱнпа тӱхтасан аванрах. Сӱллӱ ытлӱ сӱнсен юман милӱкпе сӱпӱнни усӱллӱ. Вӱлтӱрен милӱкӱ сунасран, ыслӱкрен пулӱшат, шӱм-шак ыратнине пӱтерет, юн пусӱмне чакарат. Сӱка милӱкӱ пус ыратнине ирттерет.

Милӱкпе сӱпӱнаканӱн сӱкна пӱхӱнмалла:

1. Милӱк яланах нӱрӱ пулмалла, ӱна час-часӱх ӱшӱ шыва чиксе кӱлармалла.

2. ыте ыраттарса мар, сӱмсӱн сӱпӱнмалла.

3. Мунчи питӱ вӱри пулнӱ пулсан асӱрханарах сӱпӱнмалла, ыте пӱсертсе илме те пулӱ.

Энтепе, Сӱнӱ Арланкасси, Кивӱ Арланкасси, Кушкӱ, Сӱрӱел, Аслӱ Пӱла Тимеш, Тури Туса ылӱсенче пурӱнакансем мунчара ытларӱх чей, компот е курӱк шывӱ ӱсӱме кӱмӱллащӱ иккен.

Сӱн вилсен пытарса килнӱ хысӱн

мунча хутса кӱресщӱ. Вилнӱ сӱнпа пӱр суртпа пурӱннӱ сӱнсен мунча ӱшши пама юрамасть.

ӱшши парсан вилнӱ сӱннӱн пит-кусне пӱсертет тет /Тутарстанри чӱвӱшсен йӱлинче/. Сӱн вилсен пытарса килнӱ хысӱн пирӱн тӱрӱхра халь те мунчара сӱвӱнащӱ, пытарма пынӱ сӱнсен вилнӱ сӱнна асӱнса сӱвӱнпа сӱпӱн, сӱмса тутри парасщӱ. Мунча пулсан вара пумилккери сӱнсем пурте мунча кайса кӱресщӱ. Мунчаран ытти сӱнсем тухсан пӱри каярах юлат те вилнӱ сӱнна мунча сӱпӱтӱр тесе милӱкне лапка сӱне сӱпӱт. **Вилнисене асӱнмалли кун мунча хутащӱ.** Сӱк кун япала сума каламащӱ. Анчах хӱрарӱмсем мунча хутнипе уса курса пустарӱнса кайнӱ хура япаласене суса тасатма тӱрӱшащӱ. Вилнисене асӱнмалли кун мунчара япала суса лараканскерсем час-часӱх урай хӱми сӱкленни е сӱтӱ сӱнсе ларни сӱнчен пӱлтернӱ. Пӱр хӱрарӱма тӱлӱкӱнче сӱре кӱнӱ пичӱшӱ курӱннӱ. «Вилнисене асӱнмалли кун ытла

нумай ан ларӱр-ха. Аннесем патне килтӱм, япала суса ларащӱ. Сирӱн пата пытам сӱвӱнпа тесе, эсир те япала суса ларатӱр. Вара сӱвӱнайма сӱрах кайрам», – тесе калат тет пичӱшӱ. Вилнисене асӱнмалли кун мунча кӱрекенсем: «Пехил тӱвӱр, ваттисем /кам вилнисене кура асӱнса/, атте-анне, асатте-асанне... Пӱлни те пур-тӱр, пӱлменни те пур-тӱр, пурте пехил тӱвӱр. Сирӱн ятпа мунча хутнӱ», – тесӱсӱ.

Туй умӱн, ытти пысӱк уяв умӱнхи пекех, мунча кӱрсе тухнӱ, чи илемлӱ сӱ-пус, уяв калпакӱсем, ытти капӱрлӱхсем тӱхӱннӱ.

Кӱшарни уявӱн /светке/ юлашки кунӱнче светкесен хӱйсен сӱмне сӱпӱннӱ усалсенчен тасалас тесе вакра шыва кӱмелле е мунчара сӱвӱнмалла пулнӱ.

Каламан пӱрремӱш кунӱнче /суркуне сӱтсен, сӱнӱ сӱл пусланиччен ваттисене асӱнмалла пулнӱ/ мунча кӱрсе сӱвӱннӱ, таса кӱпе-йӱм тӱхӱннӱ. Юлан утпа чӱнсе сӱркенни /хыпарсӱ/ сӱва сӱне кайса вилнисене хӱнана чӱннӱ. Вӱсем валли мунчара шыв, милӱк, сӱпӱн хӱварнӱ.

Ача суратас умӱн яланах мунча хутнӱ. Ачине те унтах суратнӱ. Эпи карчӱк ача суратакана пулӱшнӱ, ачине алла илнӱ, кӱлӱ каланӱ та кӱвапа пыршине касса татнӱ, ачана ӱшӱ шывпа суса тасатнӱ.

Чӱк умӱн унта хутшӱнакансен мунча кӱрсе тасалмалла пулнӱ, унтан вӱсем тӱрленӱ шурӱ кӱлесем, капӱрлӱхсем тӱхӱннӱ.

Симӱк йӱли-йӱркине мунча кӱресси пысӱк вырӱн йышӱнать, мӱншӱн тесен вилнисем чӱррисем патне сӱвӱнпа килесщӱ. Симӱк мунчине ир-ирех хӱрсем хутса ярасщӱ, выльӱхсем кӱтӱве кайиччен мунчан хатӱр пулмалла. Вутӱ пуленкине хунӱ май сӱлла каламалла: «Эй, Вут Ашшӱ, Вут Амӱшӱ! Ыр кӱмӱлла, тутлӱ чӱлхепе сана асӱнатӱр. Ырӱ вырӱнта пул, кил-сурта сыхла. Эй, мунча ырри! Пыл пек тутлӱ пул, сӱ пек сӱмсе пул. 50 арсын, 40 хӱрарӱм кӱмелле пултӱр». 77 курӱк шывӱпе сӱвӱнса, 77 тӱслӱ ысӱнтӱран милӱкӱпе сӱпӱнса тасалсан каллех 77 тӱслӱ курӱк-йывӱс шывне кӱлетке тӱрӱх юхтаращӱ. Малтан хӱрсем, унтан качӱсем, вӱсем хысӱн арсынсем, хӱрарӱмсем уйрӱмшар кӱресщӱ. Сӱвӱнса тухса типӱнсен шап-шурӱ кӱпе-йӱм тӱхӱнащӱ, мӱншӱн тесен ваттисем хӱнана килнӱ.

Пус кӱсенне /корта, болячка/ сиплени.

Мунча вутӱнчен пуса кӱсен тухать. Епле эмеллесщӱ? Пӱр ывал сӱнпа вут сӱпӱтаращӱ. Кирек камӱн мунчине те юрат. Мунчана каящӱ те лапка айӱнчен милӱк сӱлсӱнне висӱ хутчен яра-яра илесщӱ /анчах ӱна илнисӱн ан куртӱр, ӱна киле илсе кайса сунтаращӱ; ун кӱлӱпе мунча вутӱнчен кӱсенлӱ пулнӱ пуса сапасщӱ. Вара кӱсен пӱр талакран иртет.

Атӱр-ха, чӱвӱш мунчине кӱмӱллакансем, чӱвӱш чӱлхинчи илемлӱ те янӱравлӱ мунча такмакӱсене, ырӱ сунса калакан сӱмахсене шыраса тупса вӱсемпе хӱвӱртрах уса курма пуслар. Хамӱн ӱсӱмне мунча такмакӱпех вӱслес килет:

*ӱшши пултӱр ӱшши пек,
Сӱн-сӱрӱма кантартӱр.
Ачи ыстӱр кантӱр пек,
Таса ыт-пӱ сывлатӱр.
Сӱт-сӱт-сӱт, сӱт-сӱт-сӱт,
Хурӱн милки шуратат.*

Мария ВЕНИКОВА,
И.Я.Яковлев ячӱллӱ ЧППУн
технологие экономика факультетчӱн
3-мӱш курс студентӱ.

● АННЕНЕ ПУЛАШАТАП

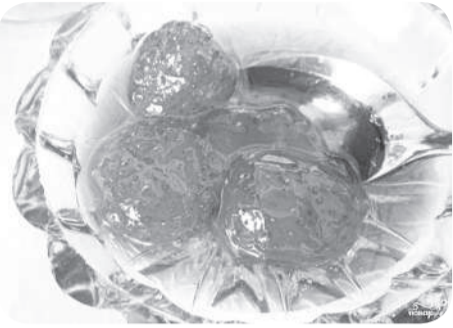
Фәр сырли те, хураң сырли те пиҗсе ситрә ёнтә. Пылакскерсенчен хәлле валли варени-компот хатәрлеме вәхәт.

Еҗе пуҗанас умён чи малтан җакна шуита илмелле: компот е варени пәҗерме лайах пиҗсе ситнә, хытә, фәрәк мар сырла сәҗ юрәхлә.

Ялтарь тәслә фәр сырли варениһә

Җак тутла та илемлә варение хатәрлеме 3 килограмм фәр сырли, 2 килограмм сахәр кирлә.

Җимәсе лайах җуса тасатар, сулҗинчен уйрәр. Эмаль витнә тирәке хурса сахәр сапса сырла сәткенә сәрханса тухиччен 3-4 сехет тытәр. Кайран савәта пәҗәк сулам җине лартәр.

Пәтратмасәр вәреме кәриччен кәтәр. 5 минутран сулама сунтерә те варение 3 сехет «кандарә». Вәхәт иртсен җиелти кәпәка типтерлә пуҗтарса иләр. Җимәсе җакан пек 2-3 хут вәрәтәр. Кәпәкне пуҗтарма манмалла мар.

Хатәр хутәша турилке җине тумлатәр: вәл сарәлса юхмарә-тәк - варени хатәр. Варение тирәкәре 1 таләк тытнә хыҗсан кәна таса кәленчене ярәр. Аңа тәттәм, сулханрах сәрте усрәр.

Хураң сырли компочә

Компот валли 2 килограмм хураң сырли, 1 килограмм сахәр, 1 литр шыв кирлә.

Җырлана лайах сумалла, сулҗинчен уйәрмалла. Сахәр хушнә шыва ярса 3 сехет тытмалла. Хыҗсан җырлана шывран кәларса стерилизациленә кәленчене ямалла. Юлнә пылак шыва сулам җине лартса вәрәтмелле те кәленчене тултармалла. Савәта хупламалла. Компот хатәр.

Фәр сырли джемә

500 грамм фәр сырли, 2 стакан җура сахәр, 2 кашәк җура желатин кирлә.

Җуса сулҗинчен уйәрнә сырлан пәрре виҗсәмәш пайне вилкәпа нимәрләр. Ытти чәмәрлах юлтәр. Пәтәмпех кастрюле хура та желатин хушса вәйсәр сулам җине лартәр. Вәреме кәрсен пәҗәккәнен пәҗәккәнен сахәр хушса пәтрятәр. 2 минут вәрәтнә хыҗсан стерилизациленә кәленчене тултарса хупләр.

● СЫВЛАХ ТАТА ИЛЕМ

Мөнле дезодорант суйламалла?

Шәраһ җанталәкәра тар парәсем тата вәйләрәх Хәшне-пәрне ахаль дезодорант та пулашмасть. Мён тумалла? Тарлассипе мөнле кәрәшмелле?

Вәйлә тарлакансене дезодорант-антиперспирант кирлә. Унти алюминия тәварәсем тар парәсен сулне хуплаҗә. Уте сывлаатарман тум ан тәхәнәр. Чән-чән пуҗмаран сәленә кәле, футболка суйләр, вәсем кәлеткенә сәт тытмалла мар.

Сисәмлә-туйәмлә утлisen роликлә е крем хушнә дезодорант илмелле. Унта уте вәтелекен спирт сук. Туяңнә чухне этикеткәна тимлә вуләр. Ачаш ут валли тесе паләртнине сәҗ иләр. Дезодорантра глицерин, циклометикон пулсан аван - вәсем уте сәмсәтәҗә.

Тар шәршине пәтерме ахаль дезодорант юрәхлә мар. Духи е туалет шывә сапни те пулашмасть, пачах урәхла, вәсен шәрши тар шәршипә хутәшса аванмарланатә. Ун пек чухне дезодорант-абсорбент кирлә. Унти япаласем тарти микробсене пәтерәҗә. җийәнчен тата дезодорант-духипе усә курма юратә.

Ирхине сәрнә дезодоранта қасхине сывәрма вьртас умён супәнле җуса яма ан манәр.

Тарланинчен халәх меләсем те аван пулашәҗә.

Юман тата хәва хуппи ярса вәрәтнә шыва пәрчәй кашәкә укус хушәр та шывпа 1:10 виҗе хутәштарәр. Уңпа сәтарәнәр. Лимон, хәяр қасәкәсемпе усә курни те тарлассинчен пулашәтә.

Сәнүсем

Кил-сүрта тирпейленә-тасатнә чухне җак сәнүсемпе усә курәр. Ку еҗе ансатлатма, вәхәта перекетлеме пулашә.

◆ Тирпейлеме яланах аякни пүләмсенчен пуҗләр. Майәпен кайри пүлеме /прихожая/ куҗәр.

- ◆ Чүречене тарласан глицеринпа сәтәрәр.
- ◆ Тәкәре сухан қасәкәке сәтәрсан ун җине шаңасем лармәҗ.
- ◆ Ваза әшә симәсленчә-тәк унта пәхәр уқса хура.
- ◆ Сәҗәсене ытти прибортан уйрам тытәр, вәсем қас мақалмәҗ.
- ◆ Пыләсосу са курнә чухне мақча җинчи кәтәсем пирки те ан манәр. Ун чух эрешмен қарти пуханса әлкәреймә.
- ◆ Чүрече сумалли шыва қаштах марғанцовка хушәр. Қантәк лайах тасалә, йәлтәртәтә.
- ◆ Тирпейленә вәхәтра юратнә юра-кәвә итләр: қамәл-туйәм сәкленүллә пулә, вәхәт та сисәнемсәр иртә.

● РЕДАКЦИ ПОЧТИНЧЕН

Салам, юратнә «Тантәш» хаҗат, уйрәмах чиперуксен страници! Эсир хәрачасене тәрлә сәнүпе пулашәтәр. Хама пәшәрхантарақан япала пирки сирәнпе қанашлас тәрәм.

Манән пит јама мар, шатра нумай. Савәнпа қунсеренех пудра сәретәп. Вәл уте вәхәтсәр вәтәлтәрәтә тенине илтрәм. Чәнах-ши?

Кристина О.

Сәрпү районә.

тусу қилсе ситет. Анча әна унта никам та палламасть.

А. Әна ыттисемпе паллаштармастан.

Ә. Пурте илтмелле: «Ку манән тус - Саша /Петя, Маша/, - тесе пәлтерәтән.

Б. Пәр-иккәшәнне паллаштарсан та сителәклә.

Миҗе балл пухнинне шуҗла:

	1	2	3	4	5	6	7
а	3	5	3	2	5	5	3
ә	7	8	5	7	8	8	7
б	10	10	10	10	10	10	10

Пәтәмләтү

30 балран сахалрах. Хәвна җынсен хушшинчә мәнле тытмаллине пәлместән иккен! Қашни утамна, сәмақна тимлән сәна. Обществәра хамәра мәнле тытмалли җинчен пәрпәр кәнеке вуласан та усәллә пулә.

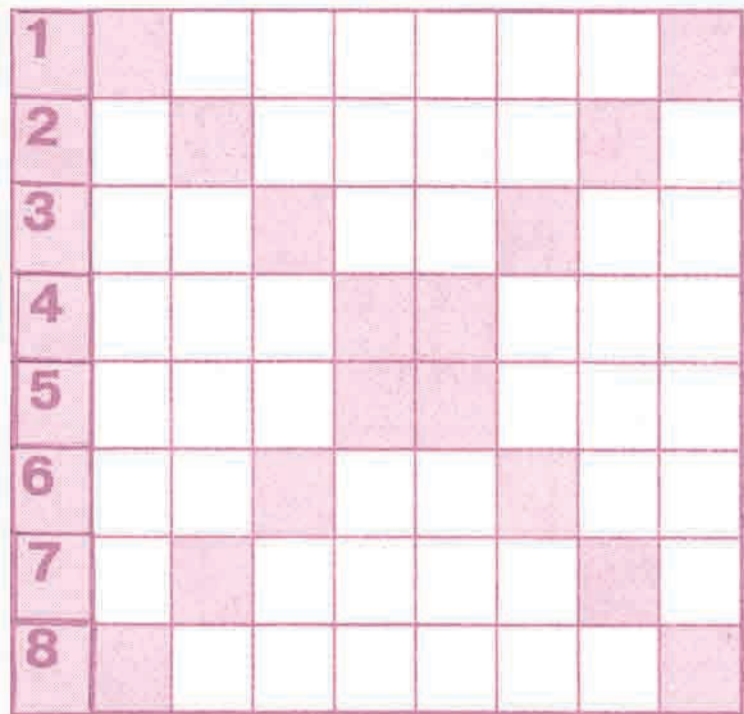
40-50 балл. Ыттисемпе хәвна сәпайлә тытмаллине эсә лайах пәлетән. Сапақ та хәш-пәр самантсене тимләх уйәрмалла.

60-70 балл. Эсә чәннипех сәпайлә! Анча та ку қашнинчех чунтан тухмасть, сәпайлә куранас тесе хәвна ирәкәсләни те пулқалатә.

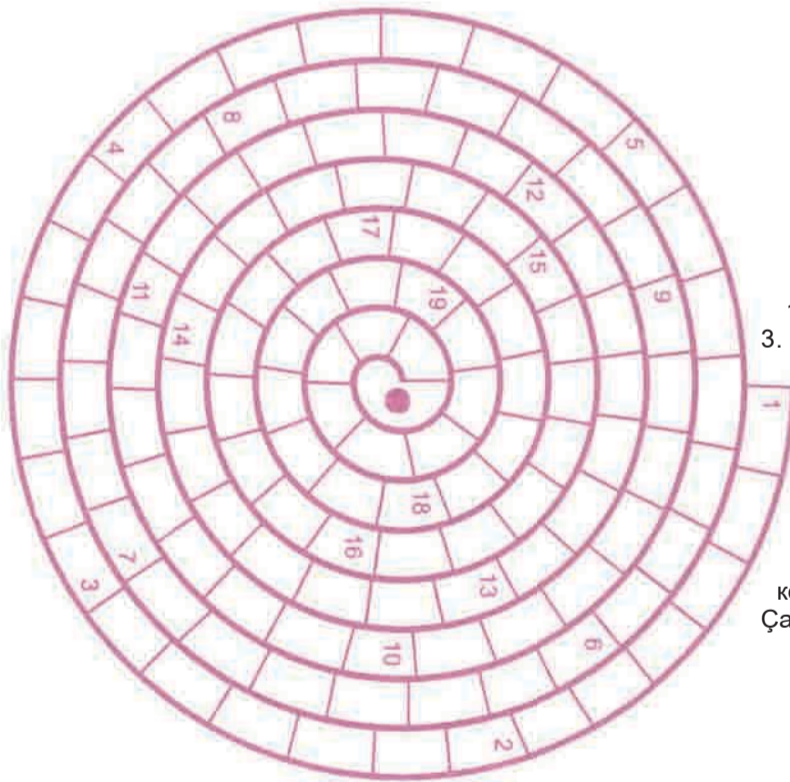
Сакәр ыйту – вуня хурав

Анлантарни: Ун пекки те пулать иккен пурнаҗра. Ара, ыйтусене төрәс хуравласаҗан диагональсем урла тата икә сәмах вуланать-җе.

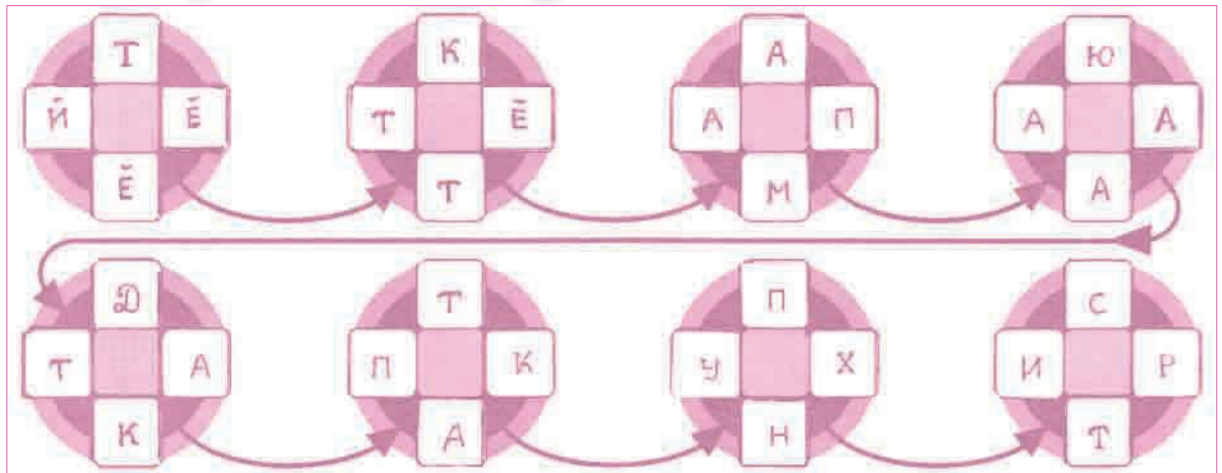
1. Семен Элкерән «Хән-хур айәнче» хайлавәнче асанна ял ячә. 2. Наркәмәшлә хурт-кәпшанкә. 3. Аңа офицер җакса сүрет. 4. Антон Чехов җырна калав. 5. Вәл Петәр патшан пулашуҗи пулна. 6. Вәрла-вәрла, җав-җавах... 7. Кәмака сүмәнчи «кәмака». 8. Аҗта калаҗма вөрентекен наука.

Җип җәмхи

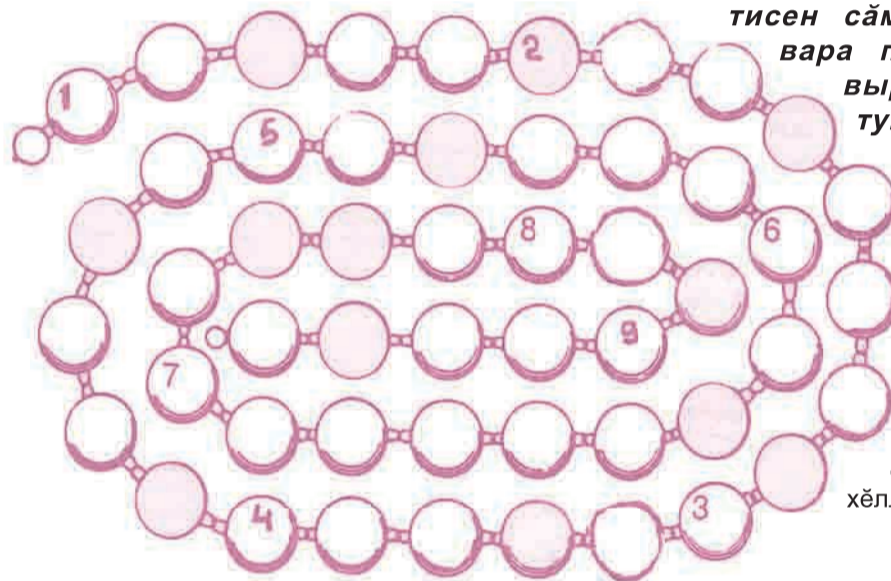
1. Йываҗ төпә. 2. Чөрчунсен патши. 3. Платникән еҗ хатәрә. 4. Урапа пайә. 5. «Симәс континент». 6. Вөрәнү заведенийә. 7. Аңа урана тәхәнаҗә. 8. Шкул ачин «дипломә». 9. Җыхәнү хатәрә. 10. Вырәс сыравҗи. 11. Чечек. 12. Яппунсен азбуки. 13. Испани халәхән ташши. 14. АПШри штат. 15. Вәл хуларә арпус нумай. 16. Чәваш космонавчә. 17. Раҗсейри хула. 18. Җар сынни. 19. Авалхи карап.

Шыракан – тупать

Ункәри клеткасем варрине икшер саспалли җырса тухмалла. Анчах мәнлисем-ши? Аңа тавҗарсан вара Никифор Мранька җырна роман ятне вуласа пәлме пулать.

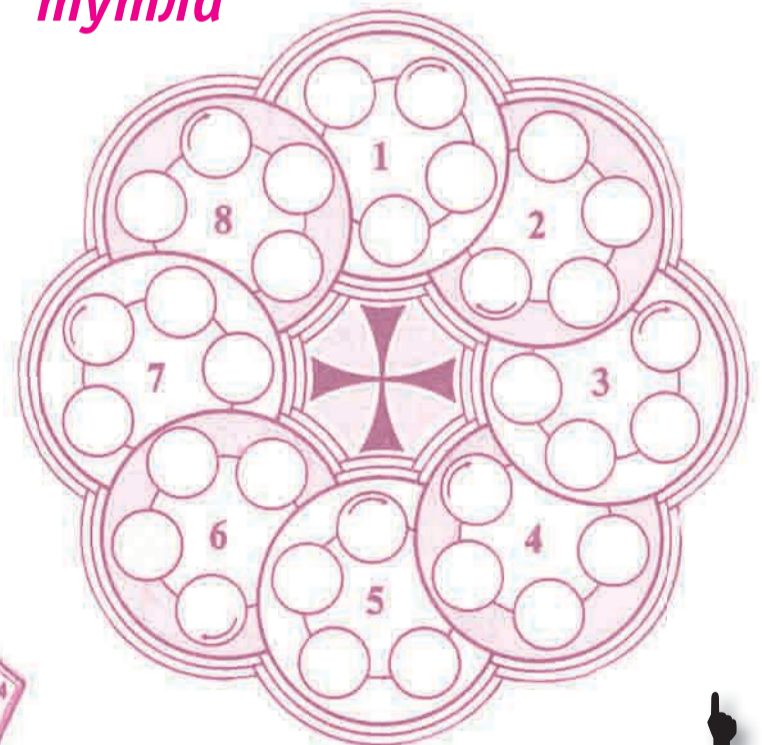
Вөрән те вәҗә пур

Җак ункәсен хушшинче ваттисен сәмахә пытанна. Вәл вара пәләртнә ункәсенче вырнаҗна. Эппин аңа тупас тесен ыйтусем җине кәна төрәс хуравламалла.

1. Вәл төрлә инкәк-синкәрен сыхлать. 2. Пәр-пәр транспортән кулашла ячә. 3. Стратег мар. 4. Химин тәхәр хутәшәвә. 5. Тарковский үкернә кинофильм. 6. Кивә япалана кәмәллакан. 7. К. Сәдых сыравҗан романә. 8. Уңпа җәрме пуян яранать. 9. Аңа хәлле тәхәнаҗә.

Пәчәк хуранән пәтти тутлә

1. Еҗ тумтирә. 2. Чөрчун. 3. Кәнтәрти хула. 4. Вәтә чул. 5. Вәл выртсан мәклансах каять. 6. Тапәнү. 7. Җирәп вөрән. 8. Самолетсем тапәнни.

1. Республикәри район. 2. Пәвери пула. 3. Шакла кавир. 4. Хаклә йышши чулсен виҗи. 5. Җар смотрә. 6. Пысәк калта. 7. Усланкәри... /юрәран/. 8. Сүпәлти кайәк. 9. Тинәсри чөрчун. 10. Пәрахут. 11. Пәлан тәванә. 12. Икә вәҗлә япала.

Николай КРАСНОВ (Йәпреҗ районә) хатәрленә.

Тавҗарар-и?

Шыв хәрринче үсетәп эпә,
Манран җыхаҗә карҗинкка.
Х вырәнне Й җыр та тепәр
Чәпсемшән пулап әә сәпка.

Жава – йәва!

«Пәчәк мучи мунча тәвать» –
Тәҗә ман пирки ялан.
Л вырәнне М җырсан,
Унта җәнәх авәртан.

Арлан – арман!

Эп вучахра хән-хур курапә,
Манра яшка сиксе вөрәт.
Н вырәнне әә Л җыран-тәк,
Еҗре ялан вәл теләрет.

Хуран – хурал!

Шәши тытма әп кәмәлләтәп,
Хайма вәррийә чәланра.
Ш вырәнне әә Р лартан-тәк,
Вәҗсе иртәтәп катаран.

Кушак – курак!

